Teknologiateollisuus

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijalausuntopyyntö
Asia: asiantuntijakuuleminen 8.12.2022, VNS 10/2022 vp (Valtioneuvoston selonteko Suomen digitaalinen kompassi)

Teknologiateollisuus kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta Suomen digitaaliseksi kompassiksi, joka on Teknologiateollisuuden mielestä erittäin kannatettava. Teknologiateollisuus haluaa lausunnossaan korostaa digitaalisen kompassin merkitystä ja potentiaalia digitalisaation kehitykselle ja hyödyntämiselle Suomessa. Painotamme kolmea tärkeintä kärkeä: johtaminen, jatkuvuus ja yhteistyö, jotka yhteinen kiintopiste nivoo yhteen.

Digitaalisen kompassin yhteinen kiintopiste

Digitaalisen kompassin tarkoituksena on ollut koota digitalisaation kansallinen kokonaiskuva ja asettaa tavoitteet kohti vuotta 2030 niin, että digitaalinen kompassi toimisi työkaluna digitalisaatiokehityksen johtamisessa ja ohjaamisessa. Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan digitaalinen kompassi vastaa tätä tarkoitusta. Digitaalisessa kompassissa on asetettu priorisoidut, strategista muutosta kuvaavat tavoitteet neljän osa-alueen alle EU:n digitaalista kompassia mukaillen: digitaalisesti osaava väestö ja työvoima, digitaalinen infrastruktuuri, yritysten digitalisaatio ja digitaaliset julkiset palvelut.

Korostamme sitä, ettei näitä neljää osa-aluetta tule käsitellä nykyisen ministeriöjaon mukaisina alueina, vaikka käytännön syistä valmisteluvastuu onkin jaettu neljän ministeriön kesken, sillä digitaalisen kompassin tulee näyttää suuntaa hallinnonaloja yhdistävään kokonaisvaltaiseen digitalisaatiokehitykseen. Miksi näin? Osa-alueista digitaalisesti osaava väestö ja työvoima sekä digitaalinen infrastruktuuri ovat digitalisaatiota *mahdollistavia*. Nämä näin ollen läpileikkaavat koko digitaalista kompassia ja muodostavat kivijalan, jonka varaan digitalisaatiota rakennetaan. Yritysten digitalisaatio ja digitaaliset julkiset palvelut ovat puolestaan digitalisaatiota *hyödyntäviä*. Yhtenä kokonaisuutena nämä neljä osa-aluetta tarjoavat digitalisaation kehittämiseksi ja täysimääräiseksi hyödyntämiseksi yhtenäisen kiintopisteen, johon olemme Suomen osalta matkalla ja samalla kytkevät Suomen digitalisaatiokehityksen vahvemmin eurooppalaiseen kontekstiin. Täten niitä on tärkeää tarkastella kokonaisuutena, mutta sitäkin tärkeämpään rooliin nousee se, miten tätä kokonaisuutta johdetaan. Tämän osalta myös

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

digitaalisessa kompassissa nostettiin johtaminen omaksi osa-alueeksi EU:n digitaalisesta kompassista poiketen. Teknologiateollisuus tukee tätä muutosta.

Tieto- ja teknologiapolitiikan johtaminen ja digitaalisen kompassin työn jatkuvuus

Elämme aikaa, jolloin teknologia ja tieto kohtaavat uutena politiikkalohkona eli tieto- ja teknologiapolitiikkana. Tämä yhteenliittymä yhdeksi politiikkalohkoksi on edellytys digitalisaation täysimittaiselle hyödyntämiselle. Digitalisaatiokehityksen kokonaisuuden johtamiseksi ja suuntaamiseksi valtioneuvosto asetti syyskuussa 2021 digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon ministerityöryhmän. Digiministerityöryhmän työn tueksi perustettiin syksyllä 2021 pysyvä, kaikkien ministeriöiden yhteistyötä koordinoiva digitoimisto, jonka vastuulla on ollut valmistella Suomen digitaalinen kompassi. Näitä uudistuksia voidaan pitää Suomen kannalta merkittävinä ensimmäisinä askeleina kohti poikkihallinnollista tieto- ja teknologiapolitiikan strategista johtamista. Teknologiateollisuus tukee digitaalisen kompassin selonteossa ehdotettua mallia, jossa digiministerityöryhmän ja digitoimiston työtä jatkokehitetään ja vakiinnutetaan. Näemme, että tämä olisi kannatettava askel kohti pysyvämpää digitalisaation johtamismallia Suomessa. Tulevaisuusvaliokunnan selvitys tieto- ja teknologiapolitiikan johtamisesta tulee avartamaan omalta osaltaan johtamisen rakenteita pidemmän aikavälin näkökulmasta. Selvitys on määrä julkaista viimeistään alkuvuodesta 2023.

Digitalisaation johtamisen toimenkuvat muissa maissa ovat viimeisten vuosien varrella lähtökohtaisesti rakentuneet maiden digitalisaatiostrategioiden ympärille. Kyseinen strategia on Suomelta puuttunut, mutta kansallinen digikompassi olisi oiva lähtökohta digitalisaatiostrategialle. Jatkuvuuden osalta varmistaisimme sen, ettei digitaalisesta kompassista tule pelkästään kertakäyttöinen strategiapaperi. Tämän ympärille muodostettavat johtamisen rakenteet tukisivat valtionhallinnon toimien priorisointia, resurssien kohdentamista ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointia tieto- ja teknologiapolitiikan alueella.

Uudenlainen yhteistyö

Epävarmuus kuvaa yhteiskunnan koko toimintaympäristöä enenevässä määrin. Samaan aikaan teknologinen muutos kiihtyy. Monimutkaistuvassa maailmassa poliittisen päätöksenteon ja hallinnon lokeroituminen sekä ”top-down” -tyylinen kehittäminen tarkoittavat sitä, että emme kykene vastaamaan 2020-luvun haasteisiin. Keskeiseksi nousee yhteiskunnan kyky toimia kriiseissä ja sopeutua muutoksiin sekä samaan aikaan mahdollistaa innovaatioiden syntyminen ja talouskasvua edesauttavan toimintaympäristön luominen. Tämä edellyttää yhteisesti määriteltyä visiota sekä yhteisiä tavoitteita ja niiden toimeenpanoon sitoutumista. Täten

Teknologiateollisuus katsoo, että hallintojen välinen siilorajat rikkova ja sidosryhmät laajasti osallistava yhteistyö ovat tässä suhteessa kriittisiä etenkin, kun kyse on myös elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien investointien lisäämisestä ja digitalisaation hyödyntämisestä. Ilman vahvaa ja aidosti osallistavaa yhteistyötä sekä digitalisaatiota edistävää toimintaympäristöä nämä eivät toteudu.

Siilorajat ylittävän yhteistyön osalta Teknologiateollisuus haluaa myös nostaa esiin tärkeyden kytkeä digitaalinen kompassi eri ministeriöiden ja työryhmien tuottamiin raportteihin ja selvityksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi pidemmän aikavälin TKI-suunnitelma, Teknologianeuvottelukunnan raportti, Tekoäly 4.0 -ohjelman loppuraportti ja digitalisaation edistämisen ohjelman loppuraportti. Näkemyksemme mukaan nämä täydentävät erityisesti digitaalisessa kompassissa ehdotettua digisalkkua ja etenkinkin kompassin avaintulosten toimenpiteitä.

Johtopäätökset

Digitaalisen kompassin selontekoa voisi kuvailla välineenä parlamentaariselle keskustelulle eduskunnassa, laajemmin puolueiden sisällä ja niiden välillä tieto- ja teknologiapolitiikan tulevaisuuden suunnasta. Tämä antaa keskustelulle oikeat, eri toimijoiden, yhteiset linjat: vision, tavoitteet ja avaintulokset neljän selkeästi määritellyn ja toisistaan riippuvaisen osa-alueen kautta. Tämä on Suomesta tähän asti puuttunut. Kyseessä on historiallisen tärkeä kokonaisuus, joka onnistuakseen tarvitsee kuitenkin jatkuvuutta ja ennen kaikkea johtamisen rakenteita. Jatkon kannalta yhteistyötä tulee kehittää entisestään ja tiivistää, sillä vaikkakin digitaalinen kompassi on ensisijaisesti valtionhallinnon digitalisaatiokehityksen ohjaamisen työkalu, tarvitaan kansallisten tavoitteiden toimeenpanoon koko yhteiskunta sekä sen toimijat.

Lisätiedot:

Miia Lindell
Tieto- ja teknologiapolitiikan johtava asiantuntija
sähköposti: miia.lindell@teknologiateollisuus.fi
puhelin: +358 40 615 8695